

Bæredygtigt Fiskeri

J.nr. 2021-2820

Ref. MADLAR

Den 6. maj 2021

Referat af møde i Muslingeudvalget, 6. maj 2021

Deltagere

FVM, Bæredygtigt Fiskeri	Nis Christensen, Mikkel Stage, Janne Palomino Dalby, Mads Nørgaard Larsen (ref.)
Fiskeristyrelsen	Anja Gadgård Boye, Thomas Bjerre Larsen, Stig Prüssing, Iben Astrup, Jacob Trolle
Miljøstyrelsen	Cathrine Bøgh Pedersen
DTU Aqua	Jens Kjerulf, Pernille Nielsen
Danmarks Naturfredningsforening	Henning Mørk Jørgensen
Centralforeningen Limfjorden	Bo Husted Kjeldgaard
Foreningen Muslingeerhvervet	Henrik Nielsen
Limfjordsfiskernes Østersforening	Reinhardt Schmidt
Danmarks Fiskeriforening PO	Ole Lundberg Larsen, Henrik S. Lund, Jan N. Hansen
Kommunernes Landsforening	Erik Kolding
Dansk Akvakultur	Niels Henrik Henriksen
Brancheforeningen for Skaldyrso opdræt	Lars Erik Holtegaard
Fiskeindustriens Arbejdsgiverforening	Jesper Toft
Danish Seafood Association	Tanja Dragsbæk
Danmarks Sportsfiskerforbund	Lars Brinch Thygesen
Dansk Ornitologisk Forening, Birdlife	Knud Flensted
Aarhus Universitet	Marie Maar
WWF Verdensnaturfonden	Henrike Semmler Le

Dagsorden

1. Velkomst v/FVM DEP
2. Orientering om verserendesager
 - a. Midlertidigt stop for ansøgning om kulturbanker
 - b. Orientering om Havplan i relation til skaldyrso opdræt
 - c. Høring af bekendtgørelser på muslingeområdet
 - d. Orientering fra Fiskeristyrelsen vedr. Sanktionsregime ved for store anlæg og registreringsdokumenter i muslingefiskeriet v/Fiskeristyrelsen
 - e. Flytning af muslinger fra iltsvindsrømte områder uden for N2000 områder
 - f. Orientering om proces for udvikling af ny akvakulturstrategi 2021-2027

3. Planlægning af opdrætsaktiviteter, kulturbanker og omplantningsaktiviteter
 - a. Præsentation af forslag om udlægning af områder til omplantning v/FME
 - b. Forslag til planlægning af opdrætsaktiviteter i Limfjorden v/Skive Kommune
 - c. Status for Kulturmusprojekt v/DTU Aqua
 - d. Udvalgets ønsker og bemærkninger til planlægning af opdrætsaktiviteter
4. Evt.

Referat

1. Velkomst v/FVM DEP

Nis Christensen bød velkommen til mødet og præsenterede sig selv. Nis forklarede, at formålet med mødet var at orientere om verserende sager på området, samt have en temadiskussion om arealanvendelse og fremtidig planlægning af skaldyrsopdræt, særligt i Limfjorden. Der var ikke nogen punkter til eventuelt og dagsordenen blev godkendt.

2. Orientering om verserende sager
 - a. Midlertidigt stop for ansøgning om kulturbanker

Mikkel Stage orienterede om, at ministeriet i februar 2021 indførte et midlertidigt stop for ansøgninger om tilladelser til kulturbanker. Ansøgninger, som blev indsendt inden stoppet, ville blive behandlet på baggrund af de regler, som var i kraft på ansøgningstidspunktet. På samme vis ville eksisterende tilladelse kunne forlænges. Det blev forklaret, at stoppet var blevet indført som reaktion på den markante stigning i antallet af ansøgninger om tilladelse til kulturbanker, som Fiskeristyrelsen oplevede i 2020 og starten af 2021. Den store stigning i antallet af ansøgninger gav en frygt for en privatisering og hamstring af havbunden i Limfjorden, som det daværende regelsæt ikke var i stand til at håndtere tilstrækkeligt. Derfor havde ministeriet vurderet, at der skulle foretages en større revidering af regelsættet.

Stig Prüssing oplyste, at der forelå 46 ansøgninger om kulturbanker, hvoraf der var truffet afgørelse på nogle, mens andre var sendt i høring eller søgt alternativ placering. De sidste afgørelser afventede bl.a. melding om Fødevarestyrelsens nye krav til registrering af akvakulturvirksomheder, som bl.a. omfattede kulturbanker.

Henning Mørk Jørgensen kvitterede for moratoriet og var enig i behovet for en tænkepause og et nyt forvaltningsregime. Henning opfordrede desuden til udarbejdelse af et bedre og mere grundigt vidensgrundlag og så desuden gerne, at moratoriet blev udvidet til også at omfatte opdræt i vandsøjlen. Knud Flensted og Lars Brinch Thygesen udtrykte i chatten støtte til Hennings udtalelser. Mikkel Stage svarede, at opdrætsanlæg ikke var omfattet af moratoriet, da det ikke blev vurderet at være akut nødvendigt. Dette har dog været i overvejelserne tidligere og indgår forsat i ministeriets arbejde.

Reinhardt Schmidt udtrykte tilfredshed med planerne om at udarbejde en overordnet plan for arealanvendelse i Limfjorden.

Niels Henrik Henriksen spurgte efter tidsperspektiv for en ny kulturbankebekendtgørelse. Niels Henrik støttede op om en bedre planlægning af hvor anlæg skal ligge, samt hvor mange anlæg, der er plads til. Nis Christensen svarede, at ministeriet var i gang med at se på en tidsplan, men at der umiddelbart var tale om en årrække, da dette var et stort arbejde. Nis uddybede, at ministeriet selvfølgelig bestræbte sig på at udarbejde et nyt regelsæt så hurtigt som muligt, men at dette var en kompliceret opgave, som blandt andet forudsatte videnskabelige undersøgelser, offentlig inddragelse og politisk behandling.

b. Orientering om Havplan i relation til skaldyrsopdræt

Mads Nørgaard Larsen orienterede om, at Erhvervsministeriet og Søfartsstyrelsen i marts 2021 havde sendt forslag til havplan i høring. Forslaget var juridisk gældende fra høringstidspunktet og der kunne derfor ikke udstedes tilladelser, som var i strid med udkast til havplanen. Det blev forklaret, at havplanen alene var et planlægningsinstrument og at udlæg til en aktivitet ikke i sig selv gav tilladelse, da denne stadig skulle gives i medfør af sektorlovgivningen. Ministeriet har indmeldt arealer til opdræt af muslinger og østers i vandsøjlen såvel som til kultur- og omplantningsbanker. Indmeldingerne dækkede ca. 3,2 pct. af det danske havareal og tog udgangspunkt i produktionsområder, hvor der traditionelt har været muslingeaktivitet. Det blev forklaret, at der ikke var taget højde for muslinger som marint virkemiddel i indmeldingerne, da dette hørte under Miljøministeriets ressort. Det blev oplyst, at der desværre var sket en teknisk fejl i arealindmeldinger, som medførte, at Natura 2000-områder ikke var fjernet fra indmeldinger for opdræt i vandsøjlen.

Henning Mørk Jørgensen spurgte i chatten, om der ikke sås et modsætningsforhold mellem at tillade skrabefiskeri i Natura 2000-områder, mens opdræt, som potentielt var gavnligt, blev forbudt? Niels Henrik Henriksen støttede denne udtalelse og sagde, at man var meget uforstående overfor, at der ikke kunne gives tilladelse til skaldyrsopdræt, såfremt der blev udarbejdet konsekvensvurdering. Mikkel Stage svarede, at dette var der muligvis en pointe i. Mikkel henviste til de konsekvensvurderinger, som blev udarbejdet for skrabefiskeriet og supplerede, at der ikke var planer om et forbud mod skrabefiskeri.

Niels Henrik Henriksen spurgte til arealindmeldingerne for Natura 2000-områderne og hvorvidt der var en forventning om, at disse arealer ville blive indskrænket efter høringsperioden. Niels Henrik spurgte også, om arealindmeldinger var udarbejdet på embedsmands- eller politisk niveau. Slutteligt ønskede Niels Henrik at vide, hvordan det bliver meldt ud at dette var en fejl og hvordan interessenter skal forholde sig til informationen. Mikkel Stage svarede, at forslaget var udarbejdet i ministeriet og var sanktioneret politisk af både ministeren og regeringen. Mikkel forklarede også, at pågik en dialog med Miljøministeriet for så vidt angik Natura 2000-områderne. Mads Nørgaard Larsen supplerede, at udmeldinger vedr. havplanen foretages af Erhvervsministeriet og Søfartsstyrelsen.

Niels Henrik Henriksen opfordrede til, at der ikke blev truffet afgørelser på baggrund af kortmaterialet i havplanen og at man afventede den endelige udformning af havplanen. Opfordringen blev noteret.

Knud Flensted påpeger, at opdrætsanlæg kan bortskræmme visse fuglearter, eksempelvis edderfugle, og dermed potentielt have en negativ effekt på udpegningsgrundlaget i fuglebeskyttelsesområder.

c. Høring af bekendtgørelser på muslingeområdet

Janne Palomino Dalby orienterede om bekendtgørelsen om regulering af fiskeri efter muslinger og østers, som har været i høring frem til 23. april. Forslagene til ændringer omfattede særligt reglerne om aktivitetskravet, som var blevet præciseret ift. beregningerne. Aktivitetskravet blev vedtaget som en del af opfølgning på aftalen mod kvotekonzentration og skulle sikre, at alle fartøjer i fiskeriet var aktive fiskefartøjer. Endvidere var forbuddet mod fiskeri om søndagen ophævet. Ministeriet var ved at behandle høringssvarene og forventede, at bekendtgørelse trådte i kraft 1. juli 2021.

Ole Lundberg Larsen kvitterede for de to udkast til bekendtgørelser og sagde, at han var tilfreds med ophævelsen af fiskeriforbuddet om søndagen.

Reinhardt Schmidt kvitterede for muligheden for at kunne fiske om søndagen. Reinhardt mente, at østersfiskerne blev ringere stillet ift. aktivitetskravet end muslingefiskerne. Reinhardt anbefalede, at aktivitetskravet skulle tage udgangspunkt i omsætning og ikke typen af skaldyr. Mikkel Stage svarede, at den politiske aftale om kvotekonzentration bandt på hænder og fødder, da det fremgik af aftalen, at kravet omhandler kvoterede arter omfattet af FTA, IOK osv.

Janne Palomino Dalby orienterede om foreslåede ændringer til FTA-bekendtgørelsen, som omfattede ændringer som følge af indførelse af B-kvoter.

Ole Lundberg Larsen bemærkede, at det skulle gives tilstrækkelig tid til at afhænde lovligt anskaffede kvoter i de tilfælde, hvor en fisker uforvarende kom over kvoteloftet.

Mads Nørgaard Larsen orienterede om opdrætsbekendtgørelsen, som havde gennemgået en større gennemskrivning med henblik på at gøre reglerne mere kontrollerbare og som samtidig imødegik en del af problematikken omkring visuelle gener osv. Det blev oplyst, at bekendtgørelsen var i høring frem til 14. maj 2021.

Henning Mørk Jørgensen spurgte, hvilken form for miljøvurdering, der var vedlagt høringsmaterialet og hvori hjemmelen lå til en sådan vurdering. Mikkel Stage svarede, at det var en væsentlighedsvurdering efter habitatdirektivet. Mads Nørgaard Larsen forklarede, at der var tale om væsentlighedsvurdering af generel lovgivning, hvilket var et nyt krav i regeludarbejdelse og at man derfor stadig var ved at finde det præcise format. Mikkel Stage supplerede, at opdræt af muslinger og østers ikke var en listevirksomhed og derfor ikke underlagt krav om VVM-vurdering.

Niels Henrik Henriksen sagde, at det var meget vigtigt, at der fortsat var mulighed for at foretage opdræt af muslinger i vandsøjlen i Natura 2000-områder fremadrettet. Niels Henrik mente, at det var meget kritisabelt på forhånd at udelukke disse områder, da dette bl.a. kunne vise sig at blive vigtigt ift. marine virkemidler. Mikkel Stage forklarede, at det var et politisk valg at foreslå ikke at have yderligere opdrætsaktiviteter i Natura 2000-områder og der pågik en dialog med Miljøministeriet om muslingeopdræt som marint virkemiddel.

Ole Lundberg Larsen spurgte til definitionen af foreningsopdræt og hvad der menes med 'ikke-kommercielt opdræt'. Mads Nørgaard Larsen svarede, at ikke-kommercielt betød opdræt, som ikke blev afsat, men udelukkende dyrket til eget forbrug eller til forbrug hos medlemmer af en forening.

Niels Henrik Henriksen spurgte, om ansøgninger til opdræt ville blive behandlet efter de gældende regler. Mikkel bekræftede, at ansøgninger ville blive behandlet efter de regler, som var gældende på ansøgningstidspunktet.

Henning Mørk Jørgensen opfordrede til, at tilladelserne til opdræt burde have en kortere løbetid med henblik på at bringe hele branchen i overensstemmelse med de kommende regler inden for en kort årrække.

- d. Orientering fra Fiskerystyrelsen vedr. Sanktionsregime ved for store anlæg og registreringsdokumenter i muslingefiskeriet v/Fiskerystyrelsen

Anja Gadgård Boye orienterede om at nogle muslinge anlæg var for store ift. gældende bekendtgørelse. Dette blev bl.a. begrundet med uklarhed om hvordan man skulle fortolke bestemmelserne for opgivelse af hjørnemarkerings. Fiskerystyrelsen har foretaget en komplet gennemgang af eksisterende anlæg og har konstateret, at nogle anlæg er for store. Det blev forklaret, at man ville genbesøge de anlæg, som var for store, når den nye bekendtgørelse trådte i kraft. Indtil da ville man ikke gøre yderligere.

Anja Gadgård Boye oplyste også om, at man ved fiskeri og høst af skaldyr skulle udfylde registreringsdokumenter i henhold til hygiejneforordningen. Ved fangst af mere end én art, skal alle arter opgives i registreringsdokumentet, hvilket kan gøres i samme dokument. Anja tilføjede, at der ikke var tale om en ekstra arbejdsbyrde, men præcisering af gældende regler.

Ole Lundberg Larsen spurgte, om man ikke udfyldte registreringsdokumenter i E-loggen? Anja Gadgård Boye bekræftede og uddybede, at oplysningen kom som reaktion på, at Fiskerystyrelsen oplevede at fiskere ikke har angivet alle arter på en fangstrejse.

Reinhardt Schmidt spurgte, om man skulle registrere bifangst af østers i hjertemuslingefiskeriet. Anja Gadgård Boye bekræftede.

Henrik Nielsen spurgte, om registreringsdokumentet udelukkende gik på to-skallede bløddyr og dermed ikke var gældende for søstjerner? Anja Gadgård Boye svarede, at man skulle angive evt. bifangst, også af søstjerner.

- e. Flytning af muslinger fra iltsvindsrømte områder uden for N2000 områder

Janne Palomino Dalby orienterede om, at der i konsekvensvurdering/notat for fiskeri efter muslinger i Lovns Bredning hvert år blev fastlagt en mængde muslinger til fiskeri og omplantning. Grunden til at muslinger omplantedes var, at der var hyppige iltsvind i Lovns Bredning, og at muslinge ynglen fra disse områder ville gå til grunde, og potentielt forværre iltsvindet, hvis de ikke blev flyttet. Muslingerne blev

omplantet i særlige områder af Limfjorden, hvor der var givet tilladelse til omplantning. Der var ikke nogen der havde ejerskab over omplantningsbanker, som dermed ikke kunne sammenlignes med kulturbanker. Foruden Lovns Bredning var der en række andre områder, som ofte blev ramt afiltsvind. Fiskeristyrelsen har i disse tilfælde, og efter ansøgning fra Foreningen Muslingerhvervet (FME), givet tilladelse til omplantning fra andre områder, navnlig i Skive Fjord. FME ville senere præsentere et forslag til planlægning af områder under dagsordenspunkt 3.

Reinhardt Schmidt spurgte, hvordan man forholdte sig til OSPAR-konventionens liste over arter der skal udvises særlig beskyttelse over for og hvor østers fremgik. Reinhardt sagde, at omplantning ikke måtte kompromittere beskyttelsen af østers ved at omplante muslinger på eksisterende østersbanker. Janne Palomino Dalby svarede, at Fiskeristyrelsen foretager høringer ved ansøgninger om omplantning, hvor man kunne tilkendegive, hvis den foreslåede placering var uhensigtsmæssig.

Bo Husted Kjeldgaard bemærkede, at man altid undersøgte bunden inden der omplantedes muslinger og ingen interesse havde i at gøre dette ovenpå østers. Bunden blev undersøgt både ved video og prøveskrab. Reinhardt Schmidt bemærkede, at der var tidligere østerspladser, som nu var udlagt til bankeproduktion. Bo svarede, at fjorden ændrede sig og at alle områderne var undersøgt, inden der blev lagt muslinger ud.

Henning Mørk Jørgensen kommenterede, at det var vigtigt, at man undersøgte, hvor de omplantede muslinger blev lagt. Henning spurgte også, om der var lavet undersøgelser af gavnligheden af omplantning samt en vurdering af, hvorvidt det ville være lige så gavnligt at lade muslinger være. Her blev der særligt tænkt på de negative effekter af skrab. Janne Palomino Dalby svarede, at der ville blive udarbejdet en langtidsplanlægning af omplantningsområder, og at effekten af omplantning bl.a. indgår i DTU Aqua's projekt KulturMus. Jens Kjerulf oplyste, at nettoeffekten af omplantning fra Lovns Bredning var undersøgt i et studie fra Aarhus Universitet og at dette indgik i KulturMus.

f. Orientering om proces for udvikling af ny akvakulturstrategi 2021-2027

Janne Palomino Dalby orienterede om, at der skulle udarbejdes en ny akvakulturstrategi til erstatning for den eksisterende. Den nye strategi ville blive lanceret i løbet af efteråret 2021. Relevante interessenter ville blive indkaldt til møder i løbet af sommeren.

Niels Henrik Henriksen glædede sig til at blive indbudt til diskussioner om den kommende akvakulturstrategi. Niels Henrik bemærkede, at Danmark var det eneste land i EU, hvor erhvervet egenhændigt skulle betale for åbningsprøver. Der blev opfordret til, at man anvendte EHFAF-midler til at betale for åbningsprøver. Bo Husted Kjeldgaard var enig i dette.

3. Planlægning af opdrætsaktiviteter, kulturbanker og omplantningsaktiviteter

a. Præsentation af forslag om udlægning af områder til omplantning v/FME

Henrik Nielsen gav en præsentation om forslag til udlægning af områder til omplantning.

b. Forslag til planlægning af opdrætsaktiviteter i Limfjorden v/Skive Kommune

Erik Kolding gav et oplæg om forslag til planlægning af opdrætsaktiviteter i Limfjorden.

Henning Mørk Jørgensen spurgte, om man skal man skulle benytte muslinger som kompensation for de landbaserede eller kun for de interne belastninger?

Erik Kolding svarede, at kommunen havde intention om at udfase majs i vandkanten og erstatte med græs, for at bremse den direkte udledning. Landbruget skal levere det, de skal.

c. Status for Kulturmusprojekt v/DTU Aqua

Jens Kjerulf gav en status for KulturMus projektet.

d. Udvalgets ønsker og bemærkninger til planlægning af opdrætsaktiviteter

Mikkel Stage præsenterede en overordnet skitse for ministeriets planer om at igangsætte en mere overordnet planlægning af opdrætsaktiviteter i Limfjorden. Forslaget indeholdt bl.a. en inddeling af Limfjorden i zoner (rød, gul, grøn) baseret på opdrætpotentialet i området. Et hovedelement var at identificere egnede områder, hvor der som udgangspunkt kunne meddeles til hhv. opdrætsanlæg og kulturbanker. Dette var dog en svær og kompliceret øvelse, hvor der skulle tages mange hensyn, herunder miljø, erhverv, borgere, badestrande, turistattraktioner osv. Tidsperspektivet for denne øvelse var forventeligt en årrække, forventelig min. 1,5 år med en ny bekendtgørelse tidligst i januar 2023.

Niels Henrik Henriksen støttede idéen om en overordnet planlægning. Det blev forklaret, at opdrættere har oplevet et stort negativt fokus på opdræt. Dansk Akvakultur ville gerne deltage i arbejdet og understregede vigtigheden af lokal inddragelse ved f.eks. kommunerne. Møder kunne evt. afholdes på decentrale lokationer. Det endegyldige mål for Dansk Akvakultur ville være et kort over, hvor der kunne ansøges om placeringer til forskellige typer opdrætsanlæg. Havplanen blev nævnt som en stor restriktion i denne henseende.

Henning Mørk Jørgensen sagde, at Danmarks Naturfredningsforening gerne deltog i arbejdet. Der blev også givet en indledende bemærkning om, at Muslinge- og Østerspolitikken skulle formindske fodaftrykket fra muslingebranchen. Henning mente, at det dog gik den modsatte vej, når man lagde store arealer ud til bundkulturer uden tilsvarende at mindske skræbefiskeri. Henning kunne også genkende den lokale frygt for matrikulering af det fælles havareal og indskrænkning af fri færdsel.

Ole Lundberg Larsen spurgte, hvor stor en procentdel af Limfjorden der var udlagt til muslingeopdræt i havplanen? Ole mente desuden, at skræbefiskeri ikke skulle blandes ind i diskussionen om opdræt.

Lars Brinch Thygesen bakkede op om udtalelserne fra Henning Mørk Jørgensen. Lars mente, at linemuslinger og SmartFarm-anlæg skulle holdes adskilt. Lars kunne også genkende den lokale bekymring for SmartFarms, bl.a. for om anlæggene bruges som kompensation for at holde landbrugene kørende frem for at adressere forureningen ved kilden. Erik Kolding præciserede, at husdyrhold var nødvendigt for at holde biogasanlæg kørende, hvilket medførte mange positive effekter på bl.a. udledning af kvælstof.

Lars Brinch Thygesen manede til forsigtighed ift. plastre Limfjorden til med muslinger, da dette kunne medføre store konsekvenser for natur, turisme osv. Der blev givet udtryk for, at havplanen ikke tilgodeså rekreative interesser.

Nis Christensen bemærkede, at der blev arbejdet mod at skabe et beslutningsgrundlag, hvor der indgik så mange vinkler som muligt. Vigtigheden af grundig belysning af argumenter for og imod forskellige aktiviteter blev understreget.

Henrike Semmler Le var enig i udtalelserne fra Henning Mørk Jørgensen og Lars Brinch Thygesen. Henrike udtrykte, at der ikke var tale om balancegang mellem rekreative og erhvervsinteresser, men nærmere en konflikt mellem allemandsinteresser og kommercielle interesser. Henrike mente, at der var en række direktivforpligtelser, som ikke blev opfyldt.

Reinhardt Schmidt undrede sig over, hvorfor man ikke fokuserede på at fjerne kvælstof fra Lovns Bredning frem for at flytte muslingerne. Reinhardt så gerne, at man fokuserede på at fjerne forurening fra selve kilden. Nis Christensen svarede, at dette var et stort og kompliceret spørgsmål. Jens Kjerulf uddybede, at man mitigerede effekten ved iltsvind ved at fjerne muslinger, som ellers ville gå til grunde.

Henrik Nielsen bemærkede, at skrabefiskeriet ofte blev kritiseret, men at ynglen fra Lovns Bredning ville dø og dermed forværre iltsvindet. Dermed fjernede man yngel fra et høj-risiko område og flyttede det til et modtagerområde til videre vækst, hvilket har en positiv effekt. Henrik sagde, at det derfor var fremmede for naturen med omplantning fra Lovns Bredning. Reinhardt Schmidt svarede, at han ikke havde noget mod muslingeskrab, men var bekymret for de store arealer, som blev udlagt til omplantning og hvor nogen fik eneret. Reinhardt ville gerne inddrages tidligt i planlægning af områder, som tænkes udlagt til omplantning.

Henrik Nielsen bemærkede, at man ikke ønskede at lave omplantningsbanker i områder, hvor der var mulighed for fiskeri på fælles bestande. Henrik præciserede også, at der ikke er et generelt fiskeforbud på omplantningsbanker. Bo Husted Kjeldgaard foreslog, at Centralforeningen, FME og Limfjordsfiskernes Østersforening holdte et fælles møde, hvor man kunne diskutere omplantning. Reinhardt Schmidt takkede ja til mødeinvitationen.

Nis Christensen konkluderede, at det havde været en god og konstruktiv indlændende snak, hvor der blev givet gode indikationer på interesser og balancer. Ministeriet ville udarbejde en tidsplan, som udvalget vil få præsenteret både samlet og på bilateral basis.